

Verre Volken als bron van Inspiratie

Interview met
beeldend
kunstenaar &
verzamelaar
Abel Tasma

door **Nienke Essed**

Een ontmoeting met
Abel Tasma werd ook
een beetje
een ontmoeting met
missiebroeder, vriend
en verzamelaar
Herman de Vries [3]

1. Schilderij getiteld "Birds of Senufu" - 100x150 cm.

Op de grond een houten Batak beeld, en links twee beelden uit Sumba - ex collectie Herman de Vries.

Abel Tasma (1951) als standhouder op de Verzamelaars-Jaarbeurs in Utrecht kennen we al jaren. Het is een plezier om zijn stand in hal 9 te bezoeken, omdat er altijd veel te zien is, waaronder sieraden en allerlei objecten uit vooral Azië. Het Tanimbar beeld dat tot nu toe de flyer van de Vereniging Tribale Kunst en Cultuur siert (afb 2), kwam uit de verzameling van Herman de Vries (1930-1999, afb 7), een missiebroe-

der en verzamelaar, met wie hij bevriend was. Dat Abel kunstenaar is en daarvoor zijn inspiratie vindt in zowel het werk van de Cobragroep als in tribale objecten met hun symboliek en rituelen, zal minder bekend zijn [1]. Hoog tijd om Abel eens op te zoeken in zijn huis in Rotterdam om zijn verhaal te horen. Het werd een inspirerende middag want Abel blijkt een enthousiast verteller.

2. Ongewoon groot voorouderbeeld, Tanimbar, h 135cm

Woning vol kunst

Direct bij binnenkomst in zijn ruime benedenwoning annex atelier, valt Abels eigen schilderkunst op. Veel van zijn werk staat of hangt tegen de muur, maar een driedelig kamerscherm met kleurige vogels (afb 10) staat op zichzelf. Boven de bank een werk met weer die kleurige vogels, dat evenals het scherm "Birds of Senufo" heet (afb 1), werk dat Afrikaans georiënteerd is en associaties oproept met schilderijen van Corneille. In eerste instantie word ik aangetrokken door een groot doek dat op de grond, tegen andere doeken aan geleund, staat. Het is getiteld "Meeting India" en toont centraal twee gestileerde figuren die doordrongen en omringd worden door sereen pastel en wit alsof ze baden in licht (afb 3).

Zijn collectie etnografica is overal in huis te vinden. En dan hebben we nog niet eens zijn externe atelier in Capelle ad IJssel gezien!

Was de beeldende kunst van huis uit een vanzelfsprekende keuze als vak?

Nee, ik heb technisch onderwijs gevolgd en heb de MTS opleiding installatietechniek afgerond (dat heette toen nog UTS). Achteraf bleek dat toch niet bij mij te passen, want ik wilde vooral creatief zijn. Als kind al had ik de hoogste cijfers juist voor creativiteit.

Hadden jouw ouders iets met kunst?

Niet in de zin zoals ik dat beoefen. Mijn vader was schrijnwerker. Hij werkte vooral aan boord van schepen. Voor de Holland Amerika Lijn heeft hij stuurhutten prachtig betimmerd met mahoniehout in fraaie rondingen. Hij was een begaafd ambachtsman, zijn werk was van hoge kwaliteit, juist omdat hij ontzettend precies was. Hij restaureerde ook kleinere schepen.

Mijn moeder was huisvrouw, zoals toen gebruikelijk was. Maar ze had wel oog voor bijzondere en antieke spullen. Die kocht ze op de zaterdagse antiekmarkt in Rotterdam en dan ging ik vaak met haar mee. Zelf kocht ik ook wel eens een beeldje of zo van mijn zakgeld. Dat gevoel voor mooie dingen hebben we waarschijnlijk meegekregen van de vader van mijn moeder, opa Doris Damman. Hij was verhuizer hier in Rotterdam, nog met paard en wagen. Hij verhuisde notabelen van Rotterdam naar Den Haag of Delft. Zodoende zag hij veel kostbare en antieke spullen en kreeg hij daar echt oog voor. Soms kreeg hij na een verhuizing stukken die de familie niet meer wilde hebben. Hij zocht er dan van alles over op. Als kind keek ik mijn

3. "Meeting India", olieverf op canvas, 100x160 cm

ogen uit bij al die mooie dingen en ik luisterde graag naar de verhalen die hij er over vertelde. Ik had een goede band met hem.

Al jong raakte ik gefascineerd door het Verre Oosten. Een familielid was als militair in Indonesië geweest. Zijn oorlogsverhalen interesseerden mij niet, maar als hij vertelde wat voor een prachtig land dat was, luisterde ik geboeid. Zo kwam ik als jonge jongen al geregeld in het toenmalige Museum voor Land- en Volkenkunde hier in Rotterdam, wat nu het Wereld museum heet. En vanaf een jaar of tien kwam ik er ook vaak alleen. Ik wilde daar bijvoorbeeld die Asmat bisjpalen aanraken, dat vond ik fascinerend - ik kon er uren rondscharrelen.

Op je website [1] noemde je dat je een afstammeling van de ontdekkingsreiziger Abel Tasman (1603-1659) bent. Zou daar die ondernemingslust en die nieuwsgierigheid naar vreemde verre volken vandaan komen?

In de familie ging men er altijd wel van uit, dat we van Abel Tasman afstammen, temeer daar we weten dat in 1835 de "n" achter de naam verloren is gegaan. Daarom is de naam Abel ook in de familie gebleven. Maar

recent is er toch twijfel gerezen of we echt rechtstreeks afstammen van de ontdekkingsreiziger. Ik kan het nu dus niet meer met zekerheid zeggen. Maar dat ondernemende en onderzoekende dat heb ik wel!

Wanneer ben je met schilderen begonnen?

Zo'n vijftig jaar geleden ben ik mij intensiever met het schilderen gaan bezighouden. Bij mijn werk zitten schilderijen met een diepere betekenis voor mij, mede door hetgeen ik in die tijd in Indonesië maakte.

Wanneer ben je voor het eerst naar Indonesië gegaan?

Dat was in 1987, ik was toen net gescheiden. Toen ik over het grootste verdriet heen was kwam het in mij om nú naar Indonesië te gaan! Dat wilde ik altijd al heel graag: Een droom die ik als kind al had door de verhalen over Indië van dat familielid en door wat ik later gelezen heb van Multatuli. Maar ook door de tv-serie "De stille kracht" die in de 70-er jaren werd uitgezonden. Die mystiek, de goena-goena, dat vond ik intrigerend. Je vormt je een bepaald beeld van zo'n land en dan wil je dat graag gaan onderzoeken. Ik ben gewoon met m'n rugzak op reis gegaan. Die eerste keer ben ik wel twee maanden weg geweest. Eerst kwam ik in Jakarta terecht. Mijn plan was om van daaruit over Java en Bali te trekken, eigenlijk wat iedereen deed. Maar ook Bandung had al een bijzondere aantrekkingskracht op mij. Als kind kende ik Bandung van de liedjes van vroeger en daar wilde ik eigenlijk toch als eerste naar toe. Daar aangekomen keek ik mijn ogen uit, want er was van alles te zien. Zo sfeervol ook als de art deco huizen er waren, waar ik als kind over gelezen had. Op een goed moment kwam ik in een restaurant terecht waar een dans- en zang groep optrad, die ook Gamelan speelde - ik vond het prachtig. De mensen van dat gezelschap merkten dat ik echt geïnteresseerd was en, omdat ik toch alleen was, vroegen ze: "waarom ga je niet met ons mee?". En zo ging ik samen met die hele groep mee op reis. Zo doende kwam ik op veel plaatsen, en terwijl zij optraden keek ik in de omgeving rond. 's Avonds als we elkaar dan weer zagen na hun optredens, namen ze hun gitaren mee naar het strand en dan zongen ze speciaal voor mij hun liedjes. Zo werd ik opgenomen in hun cultuur. Een mooiere introductie in Indonesië kan je je niet voorstellen.

Later ben ik in Jogjakarta geweest en heb ik de Borobudur bezocht, indrukwekkend mooi. En daarna in Soerabaja probeerde ik al wat authentieke dingen op de kop te tikken. Dat viel niet mee in die grote steden. Maar toen ik eens met een bootje de rivier op ben gegaan, zodat je in kleine dorpen komt waar de meeste toeristen niet komen, toen kwamen mensen daar naar me toe om een praatje te maken. Ik vertelde dan dat ik uit Nederland kwam en liet ze foto's zien van beeldjes

4. Tautau beeld - h 155 cm
Toraja, Sulawesi

5. "Behind Mirrors and
Beads", 60x210 cm

6. "Paardjes van Lombok", in staalplaat - 25x40 cm

en krisen. Dat begrepen ze, en ze zeiden toen:” wacht hier, over twee dagen kom ik terug”. Na twee dagen kwamen ze dan terug met tassen vol objecten die leken op wat ik ze op die foto’s had laten zien. Het voelde toen toch wel wat gênant, want het was nou ook weer niet mijn bedoeling om ze van hun persoonlijke spulletjes te ontdoen. Dat bleek echter geen probleem te zijn, want de familie had geen belangstelling meer getoond voor die oude zaken.

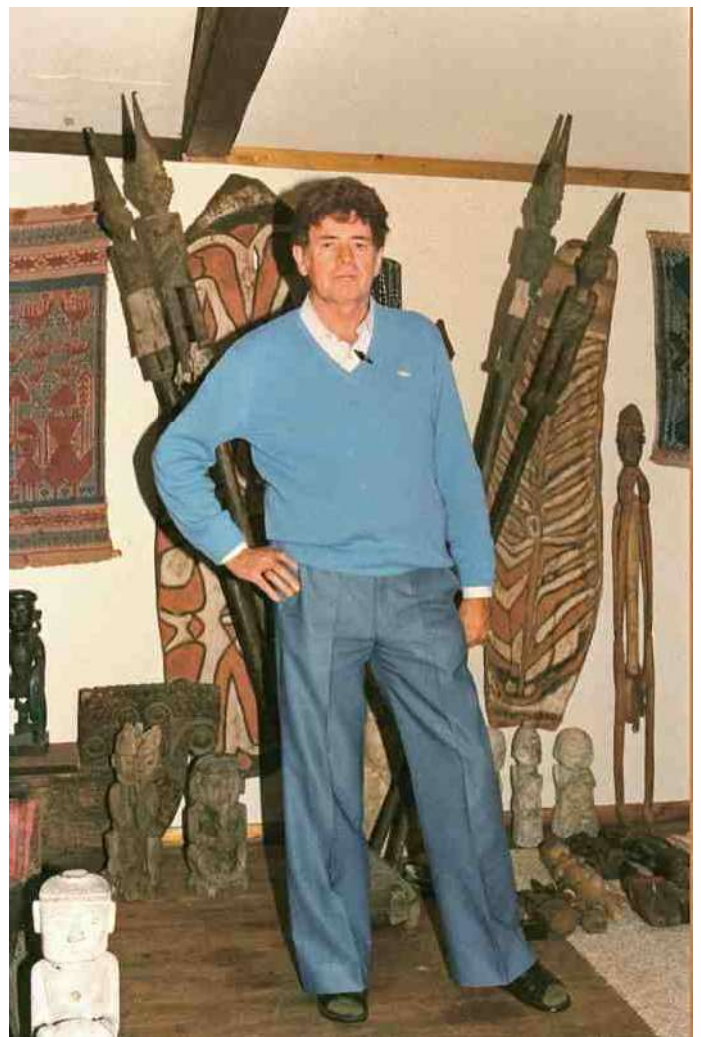
Had je een schetsboekje bij je, om wat te tekenen onderweg?

Jazeker! Terwijl ik daar rondtrok heb ik veel van de cultuur en de objecten fotografisch vastgelegd, maar ook op tekening. Vaak was ik schetsjes aan het maken; en op Bali heb ik heb zelfs nog schilderles gehad. Dat kwam zo: In het kunstenaarsdorp Ubud ontmoette ik bij een winkeltje de Indonesische kunstenaar Siampati. Hij was bezig verf te mengen voor een schilderij dat hij onder handen had. Met hem raakte ik in gesprek en ik vertelde dat ikzelf ook kunstenaar was. Het klikte meteen tussen ons. Bij hem ben ik wel zes weken gebleven omdat ik veel van hem kon leren, zoals zijn kleurgebruik.

De kleuren die je toepaste in je “Lombok-paardjes”?

Inderdaad. Later ging ik naar Lombok, met de boot. Bij aankomst in de haven zag ik zo’n eenpersoons karretje staan met een klein paardje ervoor, met een veelkleurige halster met pluimen. Ik werd uitgenodigd om in dat karretje plaats te nemen, maar ja, ik weeg negentig kilo, dus dat leek mij buiten verhouding. Uiteindelijk haalden ze mij toch over en ging ik in het karretje zitten, en ..... natuurlijk kwam dat paardje omhoog en bewogen zijn beentjes in de lucht. Dat paardje heb ik toen wel gefotografeerd en getekend, en er later thuis vrij robuuste kunstwerken van gemaakt, die ik “De Paardjes van Lombok” genoemd heb (afb 6). Het zijn ijzeren platen, waar ik de vorm van de paardjes in uitbrandde en daarna inschilderde. Daar had ik veel succes mee.

Je noemde eerder de naam Herman de Vries. Hoe heb je hem tijdens je reizen in Indonesië ontmoet?
De derde keer dat ik naar Indonesië ging was in 1990. Ik reisde toen samen met de Rotterdamse fotograaf Emiel Hammerstein. Zo’n reis verloopt natuurlijk anders dan wanneer je alleen reist. Ik ben zelf erg geïnteresseerd in de cultuur en in de mensen, maar Emiel keek heel anders. Hij keek vooral in beelden, hoe hij een mooie foto kon maken. Op zich is dat interessant, hoe je ook op een andere manier naar zo’n land kan kijken. We hebben toen onder andere de Molukken bezocht, met name de eilanden Saparua en Ambon. Op de terugweg naar Jakarta zat ik in het vliegtuig toevallig naast een missiebroeder die Herman de Vries heette (afb 7). Desgevraagd vertelde hij dat hij vaak in Indonesië kwam en voor de kerk op pad was om etnografica te verzamelen, maar dat hij zelf ook verzamelaar was. In Jakarta konden Emiel en ik gebruik maken van zijn logeeraadres in afwachting van onze retourvlucht naar Nederland. We hebben toen samen met hem de katholieke missie bezocht en daar de paters Lou Jutte en Nico Akerboom ontmoet. Met hen heb ik naderhand nog veel te maken gehad. Maar Herman was ook

7. Broeder Herman de Vries, geboren Oldeholtspade 1940 1999 - (niet te verwarren met de nog vitale beeldend kunstenaar Herman de Vries, die in 1931 is geboren)

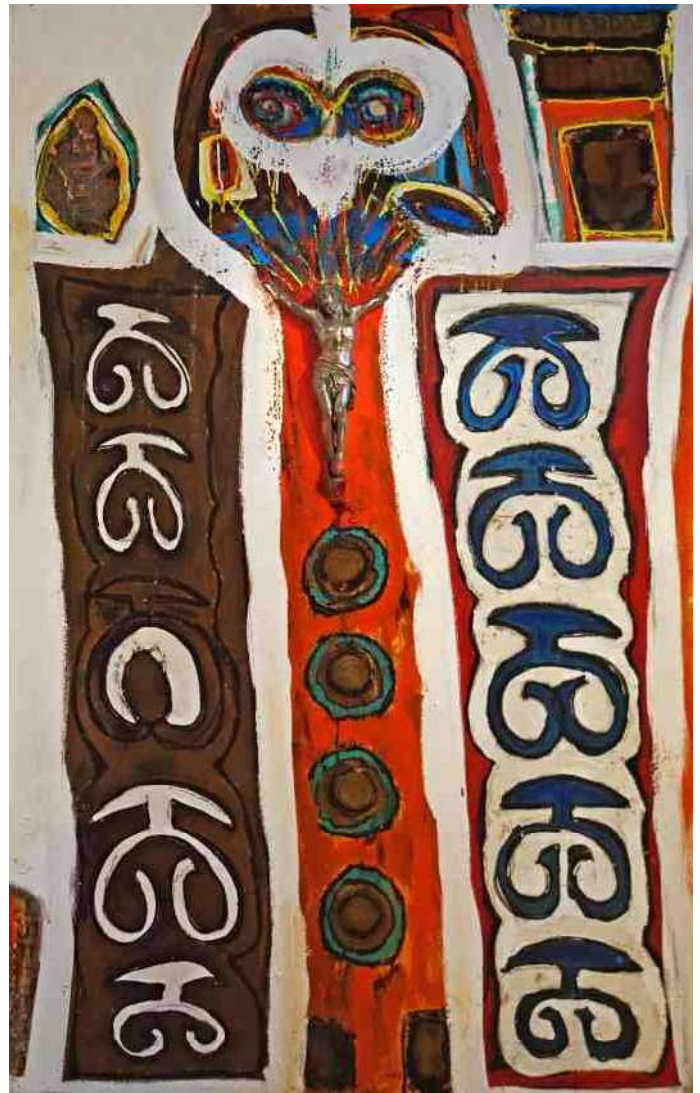
in ons geïnteresseerd, want hij zocht mensen die voor hem pakjes mee naar Nederland wilden nemen. En zo kregen wij toen drie doosjes mee, bestemd voor de Missie van het Heilig Hart in Tilburg. Er zouden sieraden in zitten. Nu waren Emiel en ik best goed van vertrouwen, maar ja, je weet maar nooit. En dus heb ik toen op het vliegveld van Jakarta op het toilet toch maar even gekeken wat er in die doosjes zat. Er bleken prachtige sieraden in te zitten van de Molukken en van Soemba. Geen rare dingen dus. Vervolgens heb ik alles meegenomen in mijn rugzak en na thuiskomst in Nederland afgeleverd bij de paters in Tilburg. Daar mocht ik meteen de hele verzameling etnografica bekijken, die daar op de zolder lag. Later heb ik nog wel het een en ander bij ze gekocht. Fijn was, dat ik ook objecten voor ze mocht verkopen. Ik ben een kleine tien jaar voor ze bezig geweest. Vanaf die tijd tot zijn overlijden in 1999 duurde ook mijn vriendschap met Herman.

En die sieraden?

De sieraden waren onderdeel van Herman's verzameling [3]. Hij heeft die collectie sieraden eens uitgeleend aan het Museum voor Volkenkunde in Leiden voor de tentoonstelling "Vergeten eilanden. Kunst & cultuur van de Zuidoost-Molukken" in 1995. Herman was ten tijde van die tentoonstelling in Nederland, maar werd er toch niet bij betrokken. Ik heb toen een afspraak met de conservator kunnen maken om ons daar rond te leiden. We zijn toen heel leuk ontvangen en kregen nog een lunch. Dat mocht ook wel, want Herman stond niet eens genoemd, noch in die tentoonstelling noch in het gelijknamige boek [zie ook 3] dat erbij was uitgegeven en waar Herman's sieraden dus ook in staan afgebeeld [2].

Heb je in die tijd zelf nog met Herman door Indonesië gereisd?

Ja, ik ben zowel in 1992 als in 1994 met Herman op reis geweest. Beide keren gingen we naar Tanimbar, Leti en Babar. Hij kocht daar sieraden en beelden en adviseerde mij bij mijn aankopen. De beelden verkocht hij later voor behoorlijke prijzen, maar een flink deel ervan kwam ook weer ten goede aan de missie, die daar dan in Indonesië weer het onderwijs of de restauratie van een kerk mee kon bekostigen. Zelf heb ik ook wel bij hem gekocht, zoals dat Tanimbar beeld (afb 2) in 1994. Hij had dat toen al jaren in zijn bezit. Maar ook dit TauTau beeld (afb 4) heb ik van Herman, en deze deur van Nias (afb 9). Kijk, er staan handboeien op met wapens, er zit dus machtsymboliek in. Ook bijzonder zijn drie houten Flores paarden. Ik was zo enthousiast, dat ik ze alle drie van hem gekocht heb, me onvoldoende realiserend dat je daar natuurlijk wel de ruimte voor moet hebben om ze te exposeren. Hier heb ik een foto (afb 11) van ze. De grootste is bijna 160 cm hoog. Daarom vond ik het extra leuk om daar in het TK&C maartnummer 2015

8. *Jezus among Asmat - gemengde techniek, 125x200 cm*

een artikel over te lezen. Maar ja, ze staan bij mij in de opslag, en ik zoek dus nog 'onderdak', 'baasjes' voor ze. Dat ik bij Herman mocht kopen was, omdat ik ook veel voor hem deed, zoals dat transport van spullen. Later heb ik hem ook wel geassisteerd bij transacties. Als hij in Nederland was zocht hij me in Rotterdam op, en dan logeerde hij ook vaak hier. Hij bracht zelfs een keer de bisschop van Lombok mee. Die zat dan gewoon hier aan tafel een borreltje te drinken! Ik ben katholiek opgevoed en zo'n bisschop, dat was voor ons vroeger een soort van heilige, en nu bleek het een gewoon mens die een borreltje met me dronk.

Herman was nooit op Nias geweest, hoe kwam hij dan aan die Nias deur? (afb 9)

Die paters werkten verspreid over al die eilanden. Herman vroeg ze dan om naar bepaalde objecten uit te kijken. Die werden dan verzameld door pater Louw Jutte in Jakarta, waarna ze groepsgewijs doorgestuurd werden naar pater Akerboom in Tilburg. En daar kon Herman een deel weer verkopen.

Voor het maken van foto's worden we rondgeleid.

Wat een mooie ruimte heb je hier.

Dit is mijn geboortehuis. Ik ben geboren in het souterrain van dit huis. In de tussentijd ben ik wel dertig jaar weggeweest. Toen wij hier woonden in het gezin van mijn ouders, was dit een oud huis. Dat is afgebroken en op dezelfde fundamenten is een nieuw huis gebouwd, waarin ik vijftien jaar geleden ben teruggekomen. Dat was eigenlijk puur toeval, want hier woonde een kunstenaars echtpaar - zij schilderden ook, vandaar het atelier. Bij hen moest ik een keer een schilderij ophalen. Zij noemden dat ze gingen verhuizen, en toen heb ik het hier kunnen huren. Het is een ruim huis, en dus met atelier. Ik heb ook nog een atelier in Capelle, waar ik tegenwoordig veel ben, maar hier heb ik ook veel gewerkt.

Een aantal van je werken zijn al ter sprake gekomen. Maar hier staan we bij "Behind Mirrors and Beads" (afb 5). Je hebt hier een gemengde techniek gebruikt: doek, een Asmat schild en beelden, kralen en spiegels.

Dit stuk is een sleutelstuk in mijn werk en vormt een beetje de basis van wat ik later ben gaan doen. Het verwijst naar de bekeringsactiviteiten van de missie. Want wat heeft dat betekend voor de inheemse bevolking? Wat zit er nou eigenlijk achter die spiegeltjes en kralen, die uitgedeeld zijn bij dat bekeringswerk. Van de missie uit gezien kan je je afvragen "wat hebben we echt in positieve zin kunnen doen?" maar je vraagt je ook af: "wat hebben we ze eigenlijk afgenomen?" - dat heb ik willen verbeelden in dit werk.

Natuurlijk is er veel positiefs nagelaten, zoals de gezondheidszorg en het onderwijs - het doel was niet alleen om zo veel mogelijk mensen te bekeren tot het christendom. Maar feit is, dat door de Westerse vooruitgang met de beste bedoelingen grote aanpassingen, veranderingen zijn aangebracht in de tribale traditie. Je ontkomt nu eenmaal niet aan veranderingen als culturen elkaar ontmoeten, want je laat elkaar niet onberoerd. Hetzelfde geldt eigenlijk voor mijn werk "Jezus among Asmat" (afb 8).

Als laatste staan we weer bij dat intrigerende doek "Meeting India", waar ik bij binnenkomst al naar toe trok (afb 3). Het doek straalt uit dat dat een bijzondere ontmoeting geweest moet zijn.

Het gebeurde bij een Boeddhistische tempel in Birma. Het was een ontmoeting of eigenlijk meer een aanraking door een onbekende man. Die aanraking bracht iets in mij teweeg, een soort spirituele ervaring die diepe indruk op me gemaakt heeft. Ik bleef er maar aan denken, ook toen ik weer thuis was. Op een nacht kon ik niet slapen. Ik heb een doek op de grond gelegd, ben er voor gaan staan, heb mijn verf gepakt en heb het achter elkaar in een soort trance op doek gezet. Ik heb er niet bij nagedacht, het ontstond als vanzelf en het was ook in één keer goed, ik heb er niets meer

aan veranderd. Ook dat was een heel speciale ervaring. Dat is een kant die ik graag verder wil ontwikkelen. Dat intuïtieve, het ongrijpbare en spirituele, de bijzondere krachten waar geen woorden voor zijn. Dat zou ik graag willen verbeelden, in zo'n zelfde soort trance.

Nu ik zelf grootvader ben van vier kleinkinderen en zij vaak mee schilderen in het atelier, houd ik mij op hun scholen ook graag met projecten bezig waarin verschillende thema's schilderend worden weergegeven. Zo hebben alle kinderen uit de klas van mijn kleindochter Julie samen een groot schilderij gemaakt voor een tehuis voor ernstig zieken kinderen, waar het met graagte werd geaccepteerd. Mooi dat ik nu ook weer de jeugd mag stimuleren, zoals Opa Damman dat bij mij deed - het voelt goed, dat daarmee de cirkel rond is.

9. Mooi bewerkte deur van het eiland Nias - 55x202 cm

Biografie

Kunstenaar Abel Tasma (1 april 1951 te Rotterdam) is grotendeels autodidact. Hij werkte samen met collega-kunstenaars als Rini Biemans, Leo de Jong, Marian Klapwijk en hij kreeg les van Siampatie in het kunstenaarsdorp Ubud op Bali. Zijn materiaalkeuze is divers. Zijn werk laat zich kenmerken als spontaan, op de verbeelding gericht. Het experimenteren met de materie maakt daarbij wezenlijk deel uit van het verbeelden. In zijn stijl wisselen figuratie en non-figuratie elkaar in een surrealistische sfeer af. De fascinatie voor tribale culturen vormt een belangrijke inspiratiebron en daarin in het bijzonder: geboorte, dood, terugkeer, en rituelen, met name symbolen van de verbondenheid tussen mensen en de kringloop van het leven [1]. Zijn werk werd geëxposeerd in combinatie met zijn verzameling o.a. in House of Asia te Rotterdam, Galerie Dogon in Brussel, Galerie Dumais te Vlissingen en Galerie Noordermeer te Enkhui-zen. Zijn werk "Secret of Life" werd gepubliceerd in de Kunstkalender, uitgegeven door Culturele Stadsontwikkeling Rotterdam. Hij organiseer-

Kamerscherm "Birds of Senufo", elk deel 170x47 cm, dubbelzijdig beschilderd

de meermalen de Kunstmarkt t.b.v. Rotterdamse en Goudse kunstenaars in Gouda. In 1998 ontving hij de Culturele Aanmoedigingsprijs van de Stad Rotterdam. Zijn werk wordt, via een intermediair, internationaal aangekocht door particulieren.

Literatuur

- [1] www.abeltasma.nl
- [2] De Jonge, Nico; Van Dijk, Toos – *Vergeten eilanden. Kunst & cultuur van de Zuidoost-Molukken* - Amsterdam, 1995.
- [3] Wenthold, Arnold - *Bladerend door de Fotoalbums van Herman de Vries – Jaarboek 2015 VVE* blz 22-43

Foto's

- 1, 2, 3, 4, 5, 8, 10 – M.Hofkamp
- 6, 9, 11 – Abel Tasma
- 7 – onbekende fotograaf – uit foto-album [3]

11. Drie houten paarden van Flores - de grootste heeft een hoogte van 158 cm

